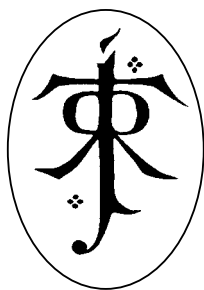

wsoy

J. R. R.
TOLKIEN
SATUJEN
VALTAKUNTA

Kuvittanut Alan Lee

J. R. R.
TOLKIEN
SATUJEN
VALTAKUNTA

LAAJENNETTU LAITOS

Kuvittanut Alan Lee

Suomentaneet
*Kersti Juva, Alice Martin,
Panu Pekkanen ja
Vesa Sisättö*

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Englanninkielinen alkuteos
TALES FROM THE PERILOUS REALM

Originally published in the English language by HarperCollins Publishers Ltd.
under the title *Tales from the Perilous Realm*

Roverandom © The Tolkien Trust 1988, *Farmer Giles of Ham* © The J.R.R. Tolkien
Copyright Trust 1949, *The Adventures of Tom Bombadil* © The J.R.R. Tolkien
Copyright Trust 1962, *Smith of Wootton Major* © The Tolkien Trust 1967,
Leaf by Niggle © The Tolkien Trust 1964, "On Fairy-stories"
© The Tolkien Trust 1947, 1964

Teoksen *Roverandom* ensimmäinen painos ilmestyi 2001, *Maamies ja lobikäärme*
1978, *Tom Bombadilin seikkailut* 2012 ja *Seppä ja Satumaa* 1983.

Tom Bombadilin seikkailujen runot 5, 7, ja 10 julkaistu ensimmäisen kerran suomeksi
1973–1975 teoksessa *Taru Sormusten herrasta*

"Niukun lehti" ja "Saduista" ilmestyneet ensimmäisen kerran suomeksi 2002
teoksessa *Puu ja lehti*
Säkeet suomentaneet Alice Martin (s. 275, 277, 278 ja 329) ja
Johanna Vainikainen-Uusitalo (s. 316)

Suomen Kulttuurirahasto on tukenut teoksen *Tom Bombadilin seikkailut*
suomentamista.

Kokoelman *Satujen valtakunta* ensimmäinen laitos ilmestyi 2010.
Laajennettu suomenkielinen laitos © suomentajat ja WSOY 2014

® and Tolkien® are registered trade marks of
The J.R.R. Tolkien Estate Limited

ISBN 978-951-0-40689-2

Painettu EU:ssa

Sisälys

Roverandom	9
Maamies ja lohikäärme	81
Tom Bombadilin seikkailut	139
Seppä ja Satumaa	213
Niukun lehti	247
Saduista	271

Satumaa on vaarallinen paikka, täynnä ansakuoppia varomattomille ja loukkuja uhkarohkeille – – Satujen valtakunta on laaja, syvä, korkea ja täynnä monenlaisia asioita: siellä on kaikenlaisia petoja ja lintuja, rannattomia meriä ja lukemattomia tähtiä. Siellä on lumoavaa kauneutta ja aina läsnäolevaa uhkaa, sekä iloa että surua, terävää kuin miekka. Tuossa valtakunnassa vaeltanut voi kenties pitää itseään onnekkaana, mutta juuri sen rikkaus ja outous mykistävät kulkijan, joka aikoo kertoa sen ihmeistä. Ja Satumaassa kulkiessa on vaarallista kysellä liikaa, ettei sen portteja suljeta ja avaimia kadoteta.

J. R. R. Tolkien¹

¹ Luennossaan *Saduista* 8. maaliskuuta 1939. Koko teksti on tämän kirjan lopussa.

ROVERANDOM

Suomentanut *Kersti Juva*

I

Olipa kerran pieni koira jonka nimi oli Rover. Se ei ollut koolla eikä iällä pilattu, muuten sillä olisi kyllä ollut enemmän älliä, ja siitä oli mukava leikkiä puutarhassa aurinkoisena päivänä keltaisella pallolla, muuten se ei olisi ikinä tehnyt niin kuin teki.

Ei jokainen kulkija jolla on nukkavierut housut ole lurjus, joku voi olla lumppuri jolla on oma pikku koira, joku puutarhuri ja joku harvinainen tapaus voi olla velho etsimässä itselleen tekemistä. Tämä kulkija oli velho, se joka nyt tallusteli tarinaan. Hän tallusteli pitkin puutarhakäytävää vanhassa ikäkulussa takissa, vanha piippu suussa, vanha vihreä hattu päässä. Jos Rover ei olisi niin touhukkaasti haukkunut palloa, se olisi ehkä pannut merkille sinisen sulan, joka oli pistetty vihreän hatun taakse, ja osannut epäillä kuten järkevä koira, että mies oli velho, mutta sepä ei lainkaan huomannut sulkaa.

Kun vanha mies kumartui ja noukki pallon – aikeissa muuttaa sen appelsiiniksi tai jopa luuksi tai lihakimpaleeksi Roverin iloksi – Rover murisi ja sanoi:

”Irti” – tosi tyyliä.

Velho ymmärsi koiraa oikein hyvin, olihan hän velho, ja vastasi:

”Turpa kiinni, tollo” – oikein tyyliä.

Sitten hän pani pallon taskuun ihan vain koiran kiusaksi ja kääntyi pois. Ikävä kyllä minun on kerrottava että Rover haukkasi heti paikalla häntä lahkeesta ja repi housuista aimo palan. Ties vaikka olisi repinyt palan velhosta. Oli miten oli, velho käännähti viihaisena ja huusi:

”Ääliö! Tule leluksi!”

Sen jälkeen alkoi tapahtua vallan kummia. Rover oli alun alkaenkin vain pikkuinen koira mutta äkkiä se tunsu itsensä vielä paljon pienemmäksi. Ruoho näytti kasvavan kauhean pitkäksi ja huojuu korkealla sen pään päällä ja siinä, mihin velho oli pallon heittänyt, se näki korsien lomassa kaukana valtavan keltaisen pallon kuin auringon, joka nousee metsän puiden takana. Se kuuli portin kilahtavan, kun vanhus meni, mutta ei nähnyt häntä. Se yritti haukkua, mutta sai aikaan vain niin pikkuisen ynähdyksen ettei tavallinen ihminen sitä kuullut, enkä usko että koirakaan olisi sitä havainnut.

Rover oli tullut niin pieneksi että jos siihen olisi juuri silloin tullut kissa, se olisi takuulla luullut Roveria hiireksi ja syönyt sen suihin. Tinker ainakin. Tinker oli iso musta kissa, joka asui samassa talossa.

Pelkkä Tinkerin ajattelu sai Roverin pelkäämään toden teolla, mutta pian olivat kissat poispyyhityt sen mielestä. Puutarha katosi äkkiä sen ympäriltä ja se tempautui pois ties minne. Kun hujaus oli ohi, se makasi kovalla alustalla ikään kuin pimeässä tunkkaisessa laatikossa joitakin kovia esineitä vasten ja siinä se makasi hyvin epämukavasti pitkän aikaa. Sillä ei ollut mitään syötävää eikä juotavaa, mutta mikä pahinta, kävi ilmi ettei se voinut liikkua. Aluksi se luuli syyksi sitä että tila oli niin tiukka ja ahdas mutta myöhemmin se sai selville että se pystyi päiväsaikaan liikkumaan pelkästään hiukan ja vain silloin kun kukaan ei katsonut. Vasta puolen yön jälkeen se saattoi kävellä ja heiluttaa häntää ja sitäkin varsin jäykästi. Siitä oli tullut lelu. Ja koska se oli ollut tyly velholle, se joutui nyt istumaan päivät pitkät tassut ylhäällä kerjäämässä. Se oli jähmettynyt sellaiseen asentoon.

Pitkän pimeän ajan kuluttua – siltä Roverista tuntui – se yritti taas kerran haukkua niin kovaa että ihmiset kuulisivat. Sitten se yritti purra muita sen kanssa laatikossa olevia esineitä, typeriä pieniä lelueläimiä, jotka oli tehty puusta tai metallista eivätkä olleet lumottuja oikeita koiria niin kuin Rover. Mutta turhaan, se ei pystynyt haukkumaan eikä puremaan.

Äkkiä joku avasi laatikon kannen ja päästi valoa sisään.

”Pannaanpa, Harry, näitä eläimiä ikkunaan tänä aamuna”, sanoi ääni ja laatikkoon työntyi käsi. ”Mistä tämä koira on tullut?” sanoi ääni kun käsi tarttui Roveriin. ”En muista nähneeni sitä ennen. Se ei kuulu kolmen pennyn laatikkoon. Oletko ikinä nähnyt näin oikean näköistä lelua? Katso sen turkkia ja silmiä!”

”Laita sille hinnaksi kuusi pennyä”, Harry sanoi, ”ja pane se ikkunan etuosaan!”

Siellä ikkunan etuosassa pikku Rover raukka sai kököttää koko aamun ja koko iltapäivän kuumassa auringossa kunnes oli melkein tteeaika, ja koko ajan sen oli istuttava pystyssä muka kerjäämässä vaikka sisältä se oli tosi vihainen.

”Minä karkaan ensimmäisiltä ihmisiltä, jotka ostavat minut”, se sanoi muille leluille. ”Minä olen oikea. Minä en ole lelu enkä suostu olemaan lelu! Kunpa joku tulisi ja ostaisi minut pian. Minä vihaan tätä kauppaa enkä voi liikkua kun minut on pantu ikkunaan.”

”Miksi tahdot liikkua?” kysyivät muut lelut. ”Me emme halua. On paljon mukavampaa seistä paikoillaan ajattelematta mitään. Mitä enemmän lepää, sen kauemmin elää! Ole vaiti! Me emme saa nukutuksi kun sinä puhut ja monella meistä on edessä kovat ajat villissä lastenkamarissa.”

Enempää ne eivät suostuneet sanomaan ja niin Rover paralla ei ollut ketään kenen kanssa puhua ja se oli kovin surkea ja katui kovasti sitä, että oli purrut velhoa lahkeeseen.

En osaa sanoa lähettikö velho äidin hakemaan pienen koiran pois kaupasta vai ei. Oli miten oli, kun Rover oli surkeimmillaan, äiti

asteli kauppaan ostoskorin kanssa. Hän oli nähnyt Roverin ikkunassa ja ajatellut, miten hauska pikku koira se olisi hänen pojalleen. Hänellä oli kolme poikaa ja yksi piti erityisesti pienistä koirista, etenkin pienistä mustavalkoisista koirista. Niin hän osti Roverin ja Rover kierrettiin paperiin ja pantiin hänen koriinsa teostosten joukkoon.

Roverin onnistui pian tunkea pää pois paperikääröstä. Se haistoi kakuntuoksun. Mutta se ei päässyt kakkuun käsiksi ja korin pohjalla paperipussien joukossa se murisi pienen lelumurinan. Vain katkaravut kuulivat ja kysyivät, mikä hätänä. Se kertoi niille kaiken ja odotti, että olisivat ottaneet osaa sen ahdinkoon, mutta ne sanoivat vain:

”Mitä sanoisit jos sinut keitetäisiin? Onko sinua koskaan keitetty?”

”Ei! Minua ei ole koskaan keitetty, mikäli muistan”, Rover sanoi, ”vaikka olen kyllä ollut kylvyssä eikä se ole yhtään hauskaa. Mutta en usko että keittäminen on puoliksikaan niin kamalaa kuin lumotuksi tuleminen.”

”Siinä tapauksessa sinua ei kyllä ole koskaan keitetty”, ne sanoivat siihen. ”Et tiedä siitä mitään. Se on pahinta mitä kenellekään voi tapahtua – me olemme vieläkin raivosta punaisia!”

Rover ei pitänyt katkaravuista ja sanoi siksi: ”Viis siitä, pian teidät syödään ja minä sen kun katson päältä.”

Sen jälkeen katkaravuilla ei ollut enää mitään sanottavaa ja Rover sai maata korissa ja arvailla, minkälaiset ihmiset olivat ostaneet sen.

Sen se sai pian selville. Se vietiin taloon ja kori laskettiin pöydälle ja kaikki paketit otettiin pois. Katkaravut vietiin ruokakomeroon, mutta Rover annettiin saman tien pienelle pojalle, jolle se ostettu ja joka vei sen lastenhuoneeseen ja rupesi puhumaan sille.

Rover olisi tykännyt pikkupojasta, jos se ei olisi ollut niin viihainen ettei kiukultaan kuunnellut mitä poika sanoi. Poika haukkui sille niin hyvällä koirakielellä kuin osasi (poika oli siinä aika hyvä) mutta Rover ei yrittänytkaan vastata. Se ajatteli vain sitä,

että oli sanonut karkaavansa ensimmäisten ihmisten luota, jotka ostaisivat sen, ja pohti miten se kävisi päinsä, ja kaiken aikaa sen oli istuttava ja mukamas kerjättävä samalla kun pikkupoika taputti ja työnteli sitä pöydällä ja lattialla.

Viimein tuli yö ja pikkupoika meni sänkyyn ja Rover pantiin vuoteen viereen tuolille, jossa se kerjäsi ja kerjäsi kunnes tuli pimeä. Kaihdin oli alhaalla mutta ulkona kuu nousi merestä ja heitti veden poikki hopeisen sillan joka voi viedä maailman laidalle ja pitemmällekkin sen, joka osaa sillä astella. Isä ja äiti ja kolme pikku poikaa asuivat lähellä merta valkoisessa talossa, josta oli näkymä aaltojen yli tyhjään.

Kun pojat olivat unessa, Rover venytteli väsyneitä jäykkiä jalkojaan ja päästi pikku haukahduksen, jonka kuuli vain vanha ilkeä hämähäkki katonrajassa. Sitten Rover hyppäsi tuolista vuoteelle ja vuoteelta se kieri matolle ja sitten se juoksi ulos huoneesta ja portaat alas ja pitkin taloa.

Siitä oli tosi kivaa kun se saattoi taas liikkua, ja koska se oli kerran ollut oikea ja kunnolla elossa, se hyppi ja juoksi yöllä huomattavasti paremmin kuin muut lelut, mutta liikkuminen paikasta toiseen oli silti vaikeaa ja vaarallista. Se oli nyt niin pieni että alakertaan meno oli kuin olisi hypännyt muurilta muurin perään ja paluu yläkertaan oli tosi väsyttävää ja hankalaa. Ja kaikki turhaan. Kaikki ikkunat ja ovet olivat tietenkin kiinni ja lukossa, eikä talossa ollut ainuttakaan rakoa tai koloa josta se olisi päässyt ryörimään ulos. Rover parka ei siis voinut karata sinä yönä, ja aamulla tuolilla istui pikkuinen hyvin väsynyt koira, istui ja kerjäsi ihan niin kuin illalla.

Kauniilla ilmalla kahdella isommalla pojalla oli tapana nousta vuoteesta ja juoksennella hiekalla ennen aamiaista. Kun he heräsivät sinä aamuna ja vetivät kaihtimen ylös, he näkivät kuinka aurinko ponkaisi merestä tulipunaisena pilvien keskellä ikään kuin se olisi ollut kylmässä kylvyssä ja kuivannut itseään pyyhkeisiin.

Pian he olivat jalkeilla ja pukeissa ja mennä viilettivät kalliota alas rantaan kävelyllä – ja Rover meni heidän kanssaan.

Juuri kun pikku poika Kakkonen (jolle Rover kuului) oli lähdössä makuuhuoneesta, hän näki Roverin istumassa lipastolla, jolle hän oli sen pannut pukeutuessaan. ”Se kerjää päästä ulos!” hän sanoi ja pani Roverin housuntaskuun.

Mutta Rover ei ollut kerjännyt päästä ulos eikä ainakaan housuntaskussa. Se halusi levätä ja valmistautua yötä varten, sillä se uskoi että tällä kertaa se löytäisi tien ulos ja pääsisi karkuun ja voisi kulkea koko pitkän matkan kotiinsa ja puutarhaan, jossa oli keltainen pallo nurmikolla. Sillä oli sellainen ajatus, että kunhan se pääsisi takaisin sille nurmikolle, kaikki varmaan kääntyisi hyväksi, lumous kukaties haihtuisi tai se heräisi ja huomaisi nähneensä unta. Kun pojat kapusivat alas kalliopolkua ja laukkasivat hiekalla, se yritti haukkua ja kiemurrella ja kamppailla taskussa. Yritti se miten tahansa, se sai liikutuksi vain pikkuriikkisen, vaikka se oli piilossa eikä kukaan nähnyt sitä. Siitä huolimatta se teki minkä voi, ja sillä oli onni myötä. Taskun pohjalle oli runtattu myttyyn nenäliina, eikä Rover sen tähden ollut kovin syvällä, ja kun koira ponnisteli ja isäntä laukkas, se sai ennen pitkää työnnettyksi kuononsa ulos ja nuuskittua vähän.

Kyllä se hämmästyi sitä mitä haistoi ja näki. Se ei ollut koskaan sen paremmin nähnyt kuin haistanut merta, sillä maalaiskylä, jossa se oli syntynyt, oli ollut monien kilometrien päässä rannikon lemuista ja äänistä.

Roverin nojautuessa ulos iso lintu, joka oli kokonaan valkoinen ja harmaa, liiti äkkiä aivan poikien päiden yli äännellen kuin iso siivekäs kissa. Rover hätkähti niin että putosi taskusta pehmeään hiekkaan kenenkään huomaamatta. Suuri lintu jatkoi lentoaan ja meni pois kuulematta sen pikkuisia haukahduksia ja pojat kävelivät kauemmaksi hiekalla muistamatta sitä ollenkaan.

Aluksi Rover oli oikein tyytyväinen itseensä.

”Karkasinpas! Karkasinpas!” se haukkui, leluhaukuntaa jonka

vain toiset lelut olisivat saattaneet kuulla, eikä rannassa ollut leluja kuulemassa. Sitten se kierähti selälleen ja makasi puhtaassa kuivassa sannassa, joka oli vielä viileä oltuaan koko yön tähtien alla.

Mutta kun pikkupojat sivuuttivat Roverin matkalla kotiin huomaamatta sitä ja se jäi ypyöksiin tyhjälle rannalle, se ei ollut enää yhtä mielissään. Ranta oli autio lokkeja lukuun ottamatta. Niiden kynnennaarmujen lisäksi hiekassa oli vain poikien jalanjäljet. Sinä aamuna pojat olivat menneet kävelylle rannan autioon kolkkaan, jossa he kävivät harvoin. Toden totta, sinne meni harvoin kukaan, sillä vaikka hiekka oli puhdasta ja keltaista ja sora valkoista ja meri sininen ja hopeavaahtoinen pikku poukamassa harmaiden kallioiden alla, siellä vallitsi outo tunnelma paitsi varhain aamulla, kun aurinko oli vasta alkanut paistaa. Ihmiset sanoivat, että sinne tuli outoja olioita, joskus jopa iltapäivällä, ja illalla paikka oli täynnä merenurhoja ja merenneitoja, puhumattakaan merihiisistä, jotka ratsastivat aina kalliolle asti ohjaten vihreillä leväohjilla pikkuisia merihevosiaan ja jättivät sitten ratsunsa vesirajan vaahtoon.

Syy tähän outouteen oli yksinkertainen: siinä poukamassa asui vanhin kaikista hiekkatietäjistä eli merenväen loiskivalla kielellä psamatisteista. Psamatos Psamatides oli tämän tietäjän nimi, tai niin hän väitti ja oli valtavan tarkka siitä että nimi äännettiin oikein. Hän oli viisas vanhus ja kaikenlaista outoa väkeä tuli häntä tapaamaan, sillä hän oli erinomainen taikuri ja sitä paitsi ystävällinen (niille joille oli) vaikka vähän ärhäkkä ensi alkuun. Merenväki nauroi hänen kaskuilleen viikkokausia hänen yöllisten juhliensa jälkeen. Mutta päiväsaikaan häntä oli vaikea löytää. Kun aurinko paistoi, hän hautautui mielellään pehmeään hiekkaan niin että esiin pistivät vain pitkien korvien kärjet, mutta vaikka molemmat korvat olivat näkyvissä, useimmat meikäläisten kaltaiset olennot olisivat pitäneet niitä kepinpaloina.

On mahdollista että vanha Psamatos tiesi kaiken Roverista. Hän tunsi takuulla vanhan velhon joka oli lumonnut sen, sillä taikureita ja velhoja on harvassa ja he tuntevat toisensa oikein hyvin ja

tarkkailevat lisäksi toistensa tekemisiä, eivätkä aina ole yksityiselämässä ylimpiä ystäviä. Oli miten oli, Rover makasi pehmeässä hiekassa ja rupesi tuntemaan olonsa yksinäiseksi ja aika oudoksi ja sen vieressä lepäsi Psamatos, vaikka koira ei häntä nähnyt, ja tiiraili sitä hiekkakasan takaa, jonka merenneidot olivat hänelle koonneet edellisenä yönä.

Mutta hiekkatietäjä ei sanonut mitään. Eikä Rover sanonut mitään. Aamiaisaika tuli ja meni ja aurinko nousi korkealle ja kävi kuumaksi. Rover katsoi merelle, joka kuulosti viileältä, ja sitten se säikähti perin pohjin. Aluksi se luuli vain saaneensa silmiin hiekkaa mutta pian se käsitti että erehtymisen varaa ei ollut: meri tuli yhä lähemmäksi ja nieli hiekkaa ja aallot kävivät yhä suuremmiksi ja vaahtoisemmiksi.

Nousuvesi teki tuloaan ja Rover makasi juuri korkean veden rajan alapuolella – mutta siitä se ei tiennyt mitään. Mitä kauemmin se katsoi, sitä enemmän se kauhistui, ja kuvitteli jo, miten loiskivat aallot nousevat aina kallioille saakka ja huuhtovat sen vaahtoavaan mereen surkeasti kerjäämään jähmettyneenä (saippuainen kylpyamme ei ollut mitään tämän rinnalla).

Niin sen tosiaan olisikin käynyt, mutta eipä käynytkään. Psamatosilla oli totta puhuen sormensa pelissä – lienee nimittäin niin että velhon lumous ei ollut täysivoimainen tuossa oudossa poukamassa lähellä toisen taikurin asuntoa. Joka tapauksessa kun meri oli tullut hurjan lähelle ja Rover oli pakahtumaisillaan kauhuun ja yritti kieriä hiukan ylemmäksi, se havaitsi äkkiä voivansa liikkua.

Sen koko ei ollut muuttunut mutta se ei ollut enää lelu. Se pystyi liikkumaan nopeasti ja tehokkaasti kaikilla jaloilla vaikka oli yhä päivä. Sen ei tarvinnut enää istua kerjäämässä ja se pystyi juoksemaan kiinteälle hiekalle ja osasi haukkua, ei leluhaukkuja vaan oikeita pieniä satukoiran haukahduksia jotka vastasivat satukoiran kokoa. Se oli niin riemastunut ja haukkui niin kovaa että jos olisit ollut siellä, olisit kuullut sen, kirkkaana ja ikään kuin etäisenä niin kuin lammaskoiran haukunnan kaiun jonka tuuli tuo vuorilta.

Ja silloin hiekkatietäjä pisti äkkiä päänsä hiekasta. Hän oli oikein ruma ja suunnilleen yhtä iso kuin iso koira, mutta lumotun kokoisen Roverin silmissä hän näytti hirmuiselta ja kamalalta. Rover pyllähti maahan ja lakkasi heti haukkumasta.

”Minkä tähden sinä pidät niin kamalaa ääntä, pikku koira?” kysyi Psamatos Psamatides. ”Minulla on tapana nukkua tähän aikaan!”

Itse asiassa hänellä oli tapana nukkua kaikkina aikoina ellei ollut menossa jotakin mikä huvitti häntä, kuten merenneitojen tanssi poukamassa (hänen pyynnöstään). Silloin hän tuli esiin hiekasta ja istui kivellä seuraamassa huvia. Merenneidot osaavat olla vedessä valtavan sulokkaita mutta kun ne yrittävät tanssia pyrstöllään rannalla, ne ovat Psamatosin mielestä lähinnä hassunkurisia.

”Minulla on tapana nukkua tähän aikaan!” hän sanoi jälleen, kun Rover ei vastannut. Rover ei edelleenkään sanonut mitään, heilutti vain häntää anteeksipyytävästi.

”Tiedätkö kuka minä olen?” hiekkatietäjä kysyi. ”Minä olen Psamatos Psamatides, kaikkien psamatistien päällikkö!” Hän sanoi sen monta kertaa erittäin ylpeänä ja lausui huolellisesti joka kirjaimen ja joka p:n kohdalla hän puhalsi santapilven nenästään.

Rover oli melkein hautautunut sanaan ja istui ja näytti niin säikähtäneeltä ja onnettomalta että hiekkatietäjän tuli sitä surku. Hän lakkasi yhtäkkiä näyttämästä tuikealta ja purskahti nauruun.

”Sinä olet hassu pikku koira! Totta puhuen, Pikku Koira, en muista koskaan nähneeni toista pikku koiraakaan joka olisi niin kerrassaan pikkukoiramainen!”

Hän nauroi taas ja sitten hän näytti äkkiä vakavalta.

”Oletko viime aikoina joutunut riitoihin velhojen kanssa?” hän kysyi melkein kuiskaten ja ummisti toisen silmän ja katseli toisella niin ystävällisesti ja tietäväisesti että Rover kertoi hänelle kaiken. Se oli todennäköisesti aivan tarpeetonta sillä, kuten jo kerroin, Psamatos arvatenkin tiesi kaiken etukäteen, mutta Roverista tuntui paljon paremmalta kun se sai puhua jollekulle, joka

vaikutti ymmärtäväiseltä ja jolla oli enemmän järkeä kuin vaivaisilla leluilla.

”Velho on ollut asialla, ei siinä mitään”, tietäjä sanoi kun Rover oli päättänyt tarinansa. ”Vanha Artakserkses, kuvauksestasi päätellen. Hän tulee Persiasta. Mutta hän eksyi eräänä päivänä kuten joskus käy parhaillekin velhoille (elleivät he pysyttele kotosalla kuten minä) ja ensimmäinen henkilö, jonka hän tapasi tiellä, ohjasi hänet Persian sijaan paikkakunnalle nimeltä Pershore. Siellä hän on elänyt loma-aikoja lukuun ottamatta siitä lähtien. Sanoetaan että hän on ketterä luumunkerääjä vanhaksi mieheksi – ikää aijällä on ainakin kaksituhatta vuotta – ja pitää mahdottomasti siideristä. Mutta sillä ei ole merkitystä.” Psamatos tarkoitti että hän oli ajautunut sivuun alkuperäisestä aiheesta. ”Piti kysyä, mitä voin tehdä hyväksesi?”

”En tiedä”, Rover sanoi.

”Tahdotko mennä kotiin? Valitettavasti en voi palauttaa sinua oikeaan kokoon ainakaan kysymättä ensin lupaa Artakserkseeltä, koska en juuri nyt tahdo joutua hänen kanssaan riitoihin. Artakserkses voi toki aina lähettää sinut takaisin jos tahtoo. Vaikka hän saattaa tietysti toimittaa sinut seuraavalla kerralla paljon paremman paikkaan kuin lelukauppaan, jos kimpaantuu tosissaan.”

Roveria tämä puhe ei miellyttänyt alkuunkaan ja se uskaltautui sanomaan, että jos se palaisi kotiin niin pienenä sitä ei ehkä tuntisi kukaan muu kuin Tinker-kissa eikä se toivonut erityisemmin Tinkerin tuntevan sitä nykyisessä tilassaan.

”Hyvä on!” sanoi Psamatos. ”Meidän pitää keksiä jotain muuta. Koska olet taas oikea koira, tekeekö mielesi syödä jotakin?”

Ennen kuin Rover ehti sanoa: ”Kyllä kiitos! KYLLÄ! KIITOS!” hiekalle sen eteen ilmestyi pieni lautanen jossa oli leipää ja kastiketta ja kaksi pientä juuri oikean kokoista luuta ja pikkuinen juomakuppi, joka oli täynnä vettä ja jonka kyljessä luki sinisillä kirjaimilla PENNUN OMA KUPPI. Se söi ja joi kaiken ennen kuin kysyi: ”Kuinka sinä sen teit? – niin ja kiitos!”

Sille tuli äkkiä mieleen lisätä ”kiitos”, koska velhot ja sen sem-

moiset vaikuttivat aika herkkänahkaisilta. Psamatos tyytyi hymyilemään, ja Rover paneutui maahan kuumalle hiekalle ja nukahti ja unessa se kalusi luita ja ajoi kissoja luumupuihin vain nähdäkseen niiden muuttuvan velhoiksi, joilla oli vihreät hatut ja jotka viskelivät valtavia kurpitsankokoisia luumuja sitä kohti. Ja kaiken aikaa tuuli puhalsi leppeästi ja hautasi sen melkein kokonaan hiekaan.

Siitä johtui että pikkupojat eivät löytäneet Roveria, vaikka he tulivat poukamaan varta vasten sitä etsimään heti kun poika Kakkonen oli huomannut että koira oli kateissa. Tällä kertaa poikien isä oli mukana ja kun he olivat etsineet ja etsineet kunnes aurinko alkoi näyttää siltä että oli tee-aika, isä vei heidät takaisin kotiin eikä suostunut enää viipymään – hän näet tiesi yhtä ja toista siitä paikasta. Pikku poika Kakkosen oli tyytyminen tavalliseen kolmen pennyn lelukoiraan (samasta kaupasta) jonkin aikaa sen jälkeen; mutta jostakin syystä, vaikka hänellä oli ollut pikkuinen kerjäävä koira vain lyhyen aikaa, hän ei unohtanut sitä.

Nyt voit kuitenkin kuvitella hänet istumaan surullisena teensä ääreen ilman minkäänlaista koira; samaan aikaan kun kaukana sisämaassa vanha nainen, joka oli omistanut Roverin ja hemmotellut sitä kun se oli tavallinen oikeankokoinen eläin, kirjoitti ilmoitusta kadonneesta koiranpennustaan – ”valkoinen, mustat korvat ja tuntee nimen Rover” ja Rover itse nukkui hiekassa ja Psamatos torkkui lähistöllä lyhyet kädet pullean massun päällä.

2

Kun Rover heräsi, aurinko oli kovin alhaalla, kallioiden varjo ulottui hiekan poikki eikä Psamatosta näkynyt missään. Iso lokki seisoi lähellä ja katseli koiraa ja hetken ajan Rover pelkäsi että lintu söisi sen suihinsa.

Mutta lokki sanoi: ”Hyvää iltaa! Olen odottanut kauan että sinä heräät. Psamatos sanoi että heräisit suunnilleen teeaikaan, mutta se on jo aikaa mennyt.”

”Kiltti herra Lintu, minkä takia sinä odotat minun heräämistäni?” kysyi Rover oikein kohteliaasti.

”Minun nimeni on Larus”, sanoi lokki, ”ja minä odotan viidäkseni sinut pois kuunsiltaa myöten heti kun kuu nousee. Mutta meidän pitää hoitaa pari asiaa ennen sitä. Nouse selkään niin katsotaan mitä pidät lentämisestä!”

Rover ei pitänyt aluksi ollenkaan lentämisestä. Se menetteli kun Larus lensi lähellä maata ja liukui tasaisesti siivet levällään jäykkinä ja liikkumatta, mutta kun se viiletti ylös ilmaan tai kääntyi vinosti puolelta toiselle ja kallistui eri suuntaan joka kerta, tai syöksyi alas äkkiä ja jyrkästi ikään kuin aikoi sukeltaa mereen, silloin pikku koira toivoi tuulen viheltäessä korvissa, että olisi turvallisesti maan kamaralla.

Loistelias kokoelma hurmaavia tarinoita ja runoja fantasiamestariteos *Hobitin* tekijältä!

Satujen valtakunta on upeasti kuvitettu yhteisnide useasta J. R. R. Tolkienin teoksesta. Mukana ovat ritariaikaan sijoittuva komedia *Maamies ja lohikäärme*, kaunis fantasiakertomus *Seppä ja Satumaa* ja leluksi loihditun koiran huikeista seikkailuista kertova *Roverandom*. Tolkienin kuuluisa essee *Saduista* avautuu sulavaksi tutkielmaksi mielikuvituksen laeista. Sen ajatuksia kuvittaa vertauskuvallinen satu *Niukun lehti*, joka peilaa kirjailijan omaa kertojanuraa ja luomisen tuskaa.

Tähän *Satujen valtakunnan* laajennettuun laitokseen sisältyy myös Tolkienin ihastuttavan satumainen hobittirunokirja *Tom Bombadilin seikkailut* ja 30 uutta arvostetun Tolkien-kuvittaja Alan Leen tunnelmallista lyijykynäpiirrosta.

